OSSC CGL (Mains)

Previous Year Paper

(General Studies)

23 July, 2023

Code No. ....
(To be filled up by the Office)

Roll No. ....

2023

4491

General Studies

Question-cum-Answer Booklet

Main Written Examination for the Post of ....

This booklet contains 32 pages.

Time : $2\frac{1}{2}$ hours **Full Marks : 100**

: INSTRUCTIONS FOR CANDIDATES :

1. Write your ROLL NUMBER prominently at the space provided at the top right-hand corner.
2. Leave the Code No. blank.
3. Before using this question-cum-answer booklet, please verify the defects, if any (omission/detachment of pages/torn/mutilation etc.) and in case of any such defect, bring it to the notice of the Invigilator. In such a case, Invigilator shall replace the booklet with a new one. No claim shall be entertained after using the booklet.
4. Do not write your name, surname/address etc. on the answer book. Any such act will render the answer sheet unfit for evaluation.
5. Write the answers below each question only within the space provided for the purpose. No additional paper will be provided.
6. In case of questions relating to filling up the blanks, candidates are required to write their answers within the blank space provided for the purpose.
7. Do not remove any part of this book.
8. Do not put any symbol, sign, slogan, prayer or any mark of identification in any part of the answer book.
9. Candidate should check before writing answers that the INVIGILATOR HAS SIGNED at the appropriate place on the cover page of the question-cum-answer booklet. In case of omission, the candidate should draw the attention of the Invigilator immediately.
10. Hand over this question-cum-answer booklet personally to the Invigilator, immediately after the examination is over.
11. Mobile Phone **or** any Communication Devices like Bluetooth, Earphones, Microphone, Pager, Wrist watch, Health band or any other Wrist band, metallic item etc. (which could be used for unfair means for hiding communication devices like Camera, Bluetooth devices etc.) is not allowed inside the Examination Hall. Any candidate who will be found in possession of Mobile Phone or any other electronic communication devices as above inside the Examination Hall is liable to be prosecuted as per the prescribed law and the candidature shall be cancelled.
12. Violation of the above instructions shall **entail disqualification of the candidature**.

INVIGILATOR'S SIGNATURE & DATE :

SEAL

EXAMINER'S EVALUATION

Subject

Indian Constitution			History of India, History of Odisha		
Q. No.	Marks	Marks (In words)	Q. No.	Marks	Marks (In words)
1			21		
2			22		
3			23		
4			24		
5			25		
6			26		
7			27		
Total			Total		

Indian Economy, Indian and World Geography			General issues of Environment and Climate Change		
Q. No.	Marks	Marks (In words)	Q. No.	Marks	Marks (In words)
8			28		
9			29		
10			30		
11			31		
12			32		
13			33		
14			34		
15					
16					
17					
18					
19					
20					
Total			Total		

Grand Total marks [ ] + [ ] + [ ] + [ ] = [ ]

Grand Total marks (in words) = [ ]

EXAMINER **SCRUTINIZER** **CHIEF-EXAMINER**

Indian Constitution
ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନ

(୨୦ ମାର୍କ) **(20 marks)**

1. List four important features of Indian Constitution, which give more power to Union than the State. (50 words or less). [4 marks]

ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ୪ଟି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ କରନ୍ତୁ, ଯାହା ସଂଘକୁ, ରାଜ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ । (୫୦ ଶବ୍ଦ କିମ୍ବା ତା'ଠାରୁ କମ୍) [୪ ମାର୍କ]

Sl No କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	Important Features ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ
1	
2	
3	
4	

2. Right to equality in Indian Constitution is enumerated in Article 14 to 18. Provide the gist of these articles in 50 words or less. [4 marks]

ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନରେ ସମାନତାର ଅଧିକାର ଧାରା ୧୪ ରୁ ୧୮ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ୫୦ ଶବ୍ଦ କିମ୍ବା ତା'ଠାରୁ କମ୍ ଶବ୍ଦରେ ଏହି ଲେଖାଗୁଡ଼ିକର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ । [୪ ମାର୍କ]

Article No ଧାରା ସଂଖ୍ୟା	Gist ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ
14	
15	
16	
17	
18	

3. List any four writs that a Court can issue under Article 32 of the Constitution (Right to Constitutional remedies) [2 marks]

ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା ୩୨ (ସାମ୍ବିଧାନିକ ପ୍ରତିକାର ଅଧିକାର) ଅଧିନରେ, ଅଦାଲତ ଜାରି କରିପାରୁଥିବା, ଯେକୌଣସି ଚାରିଟି ରିଟ୍‌କୁ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ କରନ୍ତୁ । [୨ ମାର୍କ]

Sl No କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	Name of Writ ରିଟ୍‌ର ନାମ
1	
2	
3	
4	

4. A few subjects in various Lists of the Indian Constitution are given here. Group them under the Union, State and Concurrent Lists as provided in the table below. [4 marks]

ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ବିଭିନ୍ନ ତାଲିକାର କିଛି ବିଷୟ ଏଠାରେ ଦିଆଯାଇଛି । ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ କେନ୍ଦ୍ର, ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ସମକାଳୀନ ତାଲିକା ଅଧୀନରେ ଗୋଷ୍ଠୀଭୁକ୍ତ କରନ୍ତୁ । [୪ ମାର୍କ]

Sl No କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	Subjects ବିଷୟ	Type of list(Union list/ State list/Concurrent list) ତାଲିକାର ପ୍ରକାର(କେନ୍ଦ୍ର ତାଲିକା/ରାଜ୍ୟ ତାଲିକା/ସମକାଳୀନ ତାଲିକା)
a)	Defence / ପ୍ରତିରକ୍ଷା	
b)	Police / ପୋଲିସ	

c)	Agriculture / କୃଷି	
d)	Education / ଶିକ୍ଷା	
e)	Banking / ବ୍ୟାଙ୍କିଙ୍ଗ୍	
f)	Forests / ଜଙ୍ଗଲ	
g)	Communications / ଯୋଗାଯୋଗ	
h)	Marriages / ବିବାହ	

5. Read the following statements: Match them with different jurisdictions the Supreme Court can exercise – Original, Appellate, and Advisory. [1.5 marks]

ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ନ୍ତୁ ଏବଂ ସୁପ୍ରିମ୍ କୋର୍ଟ ବ୍ୟବହାର କରିପାରୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଅଧିକାର (ମୂଳ, ଆପିଲେଟ୍ ଏବଂ ପରାମର୍ଶ) ମଧ୍ୟରେ ଏହା କେଉଁଟିକୁ ଦର୍ଶାଉଛି, ତାହା ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ । [୧.୫ ମାର୍କ]

Sl No କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	Situation ସ୍ଥିତି	Jurisdiction of Supreme Court (Original/Appellate/ Advisory) ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାର (ମୂଳ, ଆପିଲେଟ୍ ଏବଂ ପରାମର୍ଶ)
a)	The Government wanted to know if it can pass a law about the citizenship status of residents of Pakistan-occupied areas of Jammu and Kashmir. ଜମ୍ମୁ-କଶ୍ମୀରର ପାକ୍ ଅଧିକୃତ ଅଞ୍ଚଳର ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ନାଗରିକତା ସ୍ଥିତି ସମ୍ପର୍କରେ ଆଇନ ପାରିତ କରାଯାଇପାରିବ କି ବୋଲି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ।	

b)	In order to resolve the dispute about river Cauvery the government of Tamil Nadu wants to approach the court. କାବେରୀ ନଦୀ ବିବାଦର ସମାଧାନ ପାଇଁ ତାମିଲନାଡୁ ସରକାର କୋର୍ଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହେବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ।	
c)	Court rejected the appeal by people against the eviction from the dam site. ଡ୍ୟାମ୍ ସ୍ଥଳରୁ ଉଚ୍ଛେଦ ବିରୋଧରେ ଲୋକଙ୍କ ଆବେଦନକୁ କୋର୍ଟ ଖାରଜ କରିଦେଇଛନ୍ତି ।	

6. Different stages of passing of a bill into a law has been mentioned below. But they are not in their correct sequence. Mention the correct sequence number against the stage.

(1st, 2nd , 3rd, 4th, 5th, 6th, 7th, 8th) [2 marks]

ଏକ ବିଲ୍ କୁ ଆଇନ୍‌ରେ ପରିଣତ କରିବାର ବିଭିନ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ନିମ୍ନରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସଠିକ୍ କ୍ରମରେ ନୁହଁନ୍ତି । ପର୍ଯ୍ୟାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଠିକ୍ କ୍ରମ ସଂଖ୍ୟା ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ ।

(ପ୍ରଥମ, ଦ୍ୱିତୀୟ, ତୃତୀୟ, ଚତୁର୍ଥ, ପଞ୍ଚମ, ଷଷ୍ଠ, ସପ୍ତମ, ଅଷ୍ଟମ) [୨ ମାର୍କ]

Stages ପର୍ଯ୍ୟାୟ	**Sequence number** କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା
A resolution is passed to admit the bill for discussion ବିଲ୍ କୁ ଆଲୋଚନା ସକାଶେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସଂକଳ୍ପ ପାରିତ ହୁଏ	
The bill is referred to the President of India ଏହି ବିଲ୍ ଭାରତର ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଯାଏ	
The bill is referred to other House and is passed ଏହି ବିଲ୍ ଅନ୍ୟ ଗୃହକୁ ପଠାଯାଏ ଏବଂ ପାରିତ ହୁଏ	

The bill is passed in the house in which it was proposed ଯେଉଁ ଗୃହରେ ଏହି ବିଲ୍ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଥିଲା ସେଠାରେ ଏହା ପାରିତ ହୁଏ	
The bill is read clause by clause and each is voted upon ଏହି ବିଲ୍‌କୁ ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ପଢ଼ାଯାଏ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧାରା ଉପରେ ମତଦାନ କରାଯାଏ	
The bill is referred to the subcommittee - the committee makes some changes and sends it back to the house for discussion ବିଲ୍ ସବ୍‌-କମିଟିକୁ ପଠାଯାଏ ; କମିଟି କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ଗୃହକୁ ପଠାଇଥାଏ	
The concerned minister proposes the need for a bill ସଂପୃକ୍ତ ମନ୍ତ୍ରୀ ଏକ ବିଲ୍‌ର ଆବଶ୍ୟକତାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଅନ୍ତି	
Legislative department in ministry of law, drafts a bill ଆଇନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ବିଧାନ ବିଭାଗ, ବିଲ୍ ଡ୍ରାଫ୍ଟ କରନ୍ତି	

7. Mention the article of the Constitution which deals with the following subjects.

[2.5 Marks]

ସମ୍ବିଧାନର ସେହି ଧାରାଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ, ଯେଉଁଥିରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

[୨.୫ ମାର୍କ]

Sl No କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	Subjects ବିଷୟ	Article of the Constitution ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା ସଂଖ୍ୟା
a)	Procedure for amendment of Constitution ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ପ୍ରକ୍ରିୟା	

b)	Freedom of Trade, Commerce and Intercourse ବ୍ୟବସାୟ, ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ସମ୍ପର୍କ ର ସ୍ୱାଧୀନତା	
c)	Abolition of untouchability ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ଉଚ୍ଛେଦ	
d)	Fundamental Duties ମୌଳିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ	
e)	Right to Property ସମ୍ପତ୍ତି ଅଧିକାର	

Indian Economy, Indian and World Geography

ଭାରତୀୟ ଅର୍ଥନୀତି, ଭାରତୀୟ ଓ ବିଶ୍ୱ ଭୂଗୋଳ

(୩୬ ମାର୍କ) **(36Marks)**

8. Answer the following questions in one or two words. [5.5 marks]

ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଦୁଇଟି ଶବ୍ଦରେ ଦିଅନ୍ତୁ । [୫.୫ ମାର୍କ]

Sl No କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	**Question** ପ୍ରଶ୍ନ	**Answer** ଉତ୍ତର
i	Which state has the highest density of population in India according to 2011 Census ? ୨୦୧୧ ଜନଗଣନା ଅନୁସାରେ, ଭାରତର କେଉଁ ରାଜ୍ୟରେ ଜନସଂଖ୍ୟାର ଘନତ୍ୱ ସର୍ବାଧିକ ?	

ii	Which state has the highest proportion of urban population in India according to 2011 Census ? ୨୦୧୧ ଜନଗଣନା ଅନୁସାରେ, ଭାରତର କେଉଁ ରାଜ୍ୟରେ ସହରାଞ୍ଚଳ ଜନସଂଖ୍ୟାର ପ୍ରତିଶତ ସର୍ବାଧିକ ?	
iii	Which one is the largest linguistic group of India as per 2011 Census ? ୨୦୧୧ ଜନଗଣନା ଅନୁଯାୟୀ, ଭାରତର ବୃହତ୍ତମ ଭାଷାଭିତ୍ତିକ ଗୋଷ୍ଠି କେଉଁଟି ?	
iv	Which continent had the highest growth rate of population during 2015-2020 ? ୨୦୧୫-୨୦୨୦ ମଧ୍ୟରେ, କେଉଁ ମହାଦେଶରେ ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ହାର ସର୍ବାଧିକ ଥିଲା ?	
v	Sex ratio is number of female born per thousand male born. What is the sex ratio of Odisha according to 2011 Census ? What is the sex ratio of India according to 2011 Census ? ଲିଙ୍ଗ ଅନୁପାତ ହେଉଛି ପ୍ରତି ହଜାର ବାଳକ ଶିଶୁରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବା ବାଳିକା ଶିଶୁଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା । ୨୦୧୧ ଜନଗଣନା ଅନୁଯାୟୀ, ଓଡ଼ିଶାର ଲିଙ୍ଗ ଅନୁପାତ କେତେ ? ୨୦୧୧ ଜନଗଣନା ଅନୁଯାୟୀ, ଭାରତର ଲିଙ୍ଗ ଅନୁପାତ କେତେ ?	Odisha/ଓଡ଼ିଶା- India/ଭାରତ-

vi	Name Indian state with highest sex ratio and mention its sex ratio as per 2011 Census. ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଲିଙ୍ଗ ଅନୁପାତ ଥିବା ଭାରତୀୟ ରାଜ୍ୟର ନାମ କୁହନ୍ତୁ ଏବଂ ୨୦୧୧ ଜନଗଣନା ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର ଲିଙ୍ଗ ଅନୁପାତ ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ ।	State/ରାଜ୍ୟ - Sex ratio/ଲିଙ୍ଗ ଅନୁପାତ-
vii	Countries can be classified in four groups on basis of human development scores. Very high, High, Medium, Low. Where do India and Norway fit in such groups ? ମାନବ ବିକାଶ ସ୍କୋର ଆଧାରରେ ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ଚାରିଟି ଗୋଷ୍ଠୀରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚ, ଉଚ୍ଚ, ମଧ୍ୟମ, ନିମ୍ନ । ଭାରତ ଓ ନରୱେ କେଉଁ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଅଛନ୍ତି ?	India/ଭାରତ- Norway/ନରୱେ-
viii	Which scholar introduced concept of Human Development ? କେଉଁ ବିଦ୍ୱାନ, ମାନବ ବିକାଶର ଧାରଣା ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ?	

9. Name any four new policy initiatives/missions in the crop sector started by Government of Odisha. [2 marks]

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫସଲ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିବା, ଯେକୌଣସି ୪ଟି ନୂତନ ନୀତି/ପଦକ୍ଷେପ/ମିଶନର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ । [୨ ମାର୍କ]

Sl No କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	**Name of policy initiatives/missions in the crop sector** ଫସଲ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ/ମିଶନର ନାମ
1	
2	
3	
4	

10. What was the contribution of agriculture sector, industry sector and services sector (In percentage terms) in Odisha GSVA in 2022-23 ? [1.5 marks]

୨୦୨୨-୨୩ ରେ, ଓଡ଼ିଶା ଜି ଏସ୍ ଭି ଏ (GSVA)ରେ, କୃଷି କ୍ଷେତ୍ର, ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ର ଓ ସେବା କ୍ଷେତ୍ରର ଅବଦାନ (ପ୍ରତିଶତ ହିସାବରେ) କେତେ ଥିଲା ? [୧.୫ ମାର୍କ]

Sector **କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ**	**Contribution (In percentage terms) in Odisha GSVA in 2022-23** **୨୦୨୨-୨୩ ରେ ଓଡ଼ିଶା ଜି ଏସ୍ ଭି ଏ(GSVA) ରେ ଅବଦାନ (ପ୍ରତିଶତରେ)**
Agriculture / କୃଷି	
Industry / ଶିଳ୍ପ	
Services / ସେବା	

11. What was the male and female literacy rate of urban population and rural population in Odisha in 2020-21 ? [2 marks]

୨୦୨୦-୨୧ ରେ, ଓଡ଼ିଶାରେ ସହରାଞ୍ଚଳ ଜନସଂଖ୍ୟା ଓ ଗ୍ରାମୀଣ ଜନସଂଖ୍ୟାର ପୁରୁଷ ଓ ମହିଳା ସାକ୍ଷରତା ହାର କେତେ ଥିଲା ? [୨ ମାର୍କ]

Area wise population **ଅଞ୍ଚଳ ଅନୁଯାୟୀ ଜନସଂଖ୍ୟା**	**Male literacy (in%)** **ପୁରୁଷ ସାକ୍ଷରତା ହାର (%ରେ)**	**Female literacy(in%)** **ମହିଳା ସାକ୍ଷରତା ହାର(%ରେ)**
Urban Population ସହରାଞ୍ଚଳ ଜନସଂଖ୍ୟା		
Rural Population ଗ୍ରାମୀଣ ଜନସଂଖ୍ୟା		

12. As per Livestock Census of 2019, what percentage of India's livestock population lives in Odisha ? [1 mark]

୨୦୧୯ ର ପଶୁଗଣନା ଅନୁଯାୟୀ, ଭାରତର ପଶୁ ଜନସଂଖ୍ୟା ର କେତେ ପ୍ରତିଶତ, ଓଡ଼ିଶାରେ ବାସ କରନ୍ତି ? [୧ ମାର୍କ]

Ans/ଉତ୍ତର :

13. What was the share of Odisha in mineral production of following minerals in 2021-22 ? [2 marks]

୨୦୨୧-୨୨ ରେ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଖଣିଜ ଉତ୍ପାଦନରେ, ଓଡ଼ିଶାର ଅଂଶ କେତେ ଥିଲା ? [୨ ମାର୍କ]

Mineral ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ	**Share of Odisha in mineral production (In percentage)** ଖଣିଜ ଉତ୍ପାଦନରେ ଓଡ଼ିଶାର ଅଂଶ (ପ୍ରତିଶତରେ)
Chromite / କ୍ରୋମାଇଟ୍	
Bauxite / ବକ୍ସାଇଟ୍	
Iron ore / ଲୁହା ପଥର	
Coal / କୋଇଲା	

14. What was the rice production of Odisha in 2021-22 in Metric Tonnes ? [1 Mark]

୨୦୨୧-୨୨ ରେ, ଓଡ଼ିଶାର ଧାନ ଉତ୍ପାଦନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ରେ) କେତେ ଥିଲା ? [୧ ମାର୍କ]

Ans/ଉତ୍ତର :

15. Which is the largest export from Odisha in value terms ? [1 Mark]

ମୂଲ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଓଡ଼ିଶାର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ରପ୍ତାନି ହେଉଥିବା ପଦାର୍ଥଟି କେଉଁଟି ? [୧ ମାର୍କ]

Ans/ଉତ୍ତର :

16. Do a critical assessment of poverty alleviation programs of Government. (130 words or less) [4 Marks]

ସରକାରଙ୍କ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୂରୀକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଗୁଡ଼ିକର ସମାଲୋଚନା କରନ୍ତୁ । (୧୩୦ ଶବ୍ଦ ବା ତା'ଠାରୁ କମ୍) [୪ ମାର୍କ]

Ans/ଉତ୍ତର :

17. How is Human Development Index calculated? What is the position of India in World Human Development Index ? (130 words or less) [4 marks]

ମାନବ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କ କିପରି ଗଣନା କରାଯାଏ ? ବିଶ୍ୱ ମାନବ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କରେ, ଭାରତର କ୍ରମିକ ସ୍ଥିତି କେତେ ?

(୧୩୦ ଶବ୍ଦ ବା ତା'ଠାରୁ କମ୍) [୪ ମାର୍କ]

Ans/ଉତ୍ତର :

18. What are the main reasons for migration of labours from Odisha ? What are the pull and push factors ? (130 words or less) [4 marks]

ଓଡ଼ିଶାରୁ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ପଳାୟନ/ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣର ମୁଖ୍ୟ କାରଣ କ'ଣ ? ଆକର୍ଷଣ ଏବଂ ବିକର୍ଷଣ କାରକ (pull and push factors) ଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ । ? (୧୩୦ ଶବ୍ଦ ବା ତା'ଠାରୁ କମ୍) [୪ ମାର୍କ]

Ans/ଉତ୍ତର :

19. Describe the meaning of public health? Discuss major public health measures undertaken by Odisha Government in recent years. (130 words or less) [4 marks]

ଜନସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଅର୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣନା କରନ୍ତୁ । ବିଗତ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରମୁଖ ଜନସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପଦକ୍ଷେପ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରନ୍ତୁ । (୧୩୦ ଶବ୍ଦ ବା ତା'ଠାରୁ କମ୍) [୪ ମାର୍କ]

Ans/ଉତ୍ତର :

20. Discuss reforms initiated by Government recently to meet energy crisis in India. (130 words or less) [4 marks]

ଭାରତରେ ଶକ୍ତି ସଙ୍କଟର ମୁକାବିଲା ପାଇଁ, ସରକାର ନିକଟରେ ଆରମ୍ଭ କରିଥିବା ସଂସ୍କାର ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରନ୍ତୁ ।(୧୩୦ ଶବ୍ଦ ବା ତା'ଠାରୁ କମ୍) [୪ ମାର୍କ]

Ans/ଉତ୍ତର :

History of India, History of odisha

ଭାରତୀୟ ଇତିହାସ

(୨୪ ମାର୍କ) **(24 marks)**

21. Answer following Questions in one or two words : [8 marks]

ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଦୁଇଟି ଶବ୍ଦରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତୁ : [୮ ମାର୍କ]

Sl No କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	Question ପ୍ରଶ୍ନ	Answer ଉତ୍ତର
i	Which cave inscription mentions the work of king Kharavela ? କେଉଁ ଗୁମ୍ଫା ଶିଳାଲେଖରେ ରାଜା ଖାରବେଳଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ?	
ii	Who was the founder of Satyabadi Bana Vidyalaya ? ସତ୍ୟବାଦୀ ବନ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା କିଏ ଥିଲେ ?	
iii	Who found Utkal Young Women's Association in 1903 ? ୧୯୦୩ ମସିହାରେ ଉତ୍କଳ ଯୁବ ମହିଳା ସଂଘ କିଏ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ?	
iv	Who led Ghumusar Rebellion of 1835 ? ୧୮୩୫ ମସିହାରେ ଘୁମୁସର ବିଦ୍ରୋହର ନେତୃତ୍ୱ କିଏ ନେଇଥିଲେ?	
v	In which district of Odisha was Mahalwari System introduced first ? ଓଡ଼ିଶାର କେଉଁ ଜିଲ୍ଲାରେ, ପ୍ରଥମେ ମହାଲୱାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ?	

vi	Which inscriptions in Odisha throw light on administration of Ashoka ? ଓଡ଼ିଶାର କେଉଁ ଶିଳାଲେଖ ଅଶୋକଙ୍କ ପ୍ରଶାସନ ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରେ ?	
vii	Mention two prominent leaders of Utkal Congress Socialist Party. ଉତ୍କଳ କଂଗ୍ରେସ ସମାଜବାଦୀ ପାର୍ଟି ର, ଦୁଇ ପ୍ରମୁଖ ନେତାଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ ।	(i) (ii)
viii	Ibn Battuta visited India during 14th Century and left a rich account of his visit. Which country did he belong to ? ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଇବନ୍ ବାଟୁତା ଭାରତ ଗସ୍ତରେ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଗସ୍ତର ଏକ ସମୃଦ୍ଧ ବିବରଣୀ ଛାଡ଼ିଥିଲେ । ସେ କେଉଁ ଦେଶର ବାସିନ୍ଦା ?	
ix	Salt Satyagraha in Odisha was first launched at which place in Balasore district ? ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରଥମେ ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାର କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ?	
x	At which place was Alka Ashram established ? ଅଲକା ଆଶ୍ରମ କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା ?	
xi	Which princely state was first Garjat State to merge in Odisha ? ଓଡ଼ିଶାରେ ମିଶ୍ରଣ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଥମ ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟ କେଉଁଟି ?	

xii	When was Utkal Union Conference (Utkal Sammilani) found ? ଉତ୍କଳ କଂଗ୍ରେସ ସମ୍ମିଳନୀ କେବେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିଲା ?	
xiii	Where is the Bajirao Chatravas located ? ବାଜିରାଓ ଛାତ୍ରବାସ କେଉଁଠାରେ ଅବସ୍ଥିତ ?	
xiv	What is the title of Autobiography of Freedom Fiighter Rama Devi ? ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ରମା ଦେବୀଙ୍କ ଆତ୍ମଜୀବନୀର ଶୀର୍ଷକ କ'ଣ ?	
xv	Which princely state was last Garjat state to merge in Odisha ? ଓଡ଼ିଶାରେ ମିଶ୍ରଣ ହୋଇଥିବା, ଶେଷ ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟ କେଉଁଟି ?	
xvi	Who fought Third Battle of Panipat, on two sides ? ପାନିପଥର ତୃତୀୟ ଯୁଦ୍ଧ କେଉଁ ଦୁଇ ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିଲା ?	

22. List three types of temple architectures style in Odisha. [1.5 marks]

ଓଡ଼ିଶାର ତିନି ପ୍ରକାର ମନ୍ଦିର ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଶୈଳୀରତାଲିକା କରନ୍ତୁ । [୧.୫ ମାର୍କ]

Sl No **କ୍ରମିକ** **ସଂଖ୍ୟା**	**Temple Architectures Style in Odisha** **ଓଡ଼ିଶାର ମନ୍ଦିର ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଶୈଳୀ**
1	
2	
3	

23. Name the three Chief Ministers (Then called Primier/Prime Minister) of Odisha during 1936-1947. [1.5 marks]

୧୯୩୬-୧୯୪୭ ଅବଧିରେ, ଓଡ଼ିଶାର ତିନି ଜଣ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନାମ (ସେତେବେଳେ ପ୍ରିମିୟର/ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ କୁହାଯାଉଥିଲା) ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ । [୧.୫ ମାର୍କ]

Sl No **କ୍ରମିକ** **ସଂଖ୍ୟା**	**Name of the Chief Ministers** **ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନାମ**
1	
2	
3	

24. Mention the correct chronological sequence number against the given events. [1 mark]

ସମୟ କ୍ରମ ଆଧାରରେ, ଦିଆଯାଇଥିବା ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ମୁଖରେ ସଠିକ୍ କ୍ରମ ସଂଖ୍ୟା ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ । [୧ ମାର୍କ]

Events **ଘଟଣା**	**Chronological Sequence Number** **($1^{st}/2^{nd}/3^{rd}/4^{th}$)** **କାଳାନୁକ୍ରମିକ କ୍ରମ ସଂଖ୍ୟା** **(ପ୍ରଥମ/ଦ୍ୱିତୀୟ/ତୃତୀୟ/ଚତୁର୍ଥ)**
Cabinet Mission କ୍ୟାବିନେଟ୍ ମିଶନ	
Cripps Mission କ୍ରିପସ୍ ମିଶନ	

Montague-Chelmsford Reforms ମଣ୍ଟେଗୁ-ଚେମ୍ସଫୋର୍ଡ ସଂସ୍କାର	
Morley-Minto Reforms ମୋର୍ଲେ-ମିଣ୍ଟୋ ସଂସ୍କାର	

25. In What way did Mahatma Gandhi transform the nature of Freedom Struggle.

(130 words or less) [4 marks]

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ସ୍ୱରୂପକୁ କିପରି ଭାବରେ ରୂପାନ୍ତରିକରଣ କରିଥିଲେ । (୧୩୦ ଶବ୍ଦ ବା ତା'ଠାରୁ କମ୍) [୪ ମାର୍କ]

Ans/ଉତ୍ତର :

26. Write a short note on any one of the following temples :

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି ଗୋଟିଏ ଉପରେ ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଟିପ୍ପଣୀ ଲେଖନ୍ତୁ :

a) The Jagannath Temple at Puri

ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର

b) Lingraj Temple

ଲିଙ୍ଗରାଜ ମନ୍ଦିର

c) Sun Temple at Konark

କୋଣାର୍କର ସୂର୍ଯ୍ୟ ମନ୍ଦିର

Your note should include (a) Years of construction (b) Main architectural features (c) Details of sculpture if any (not more than 130 words)

ଆପଣଙ୍କ ବିବରଣୀରେ (କ) ନିର୍ମାଣ ର ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକ (ଖ) ମୁଖ୍ୟ ସ୍ଥାପତ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ (ଗ) ମୂର୍ତ୍ତିର ବିବରଣୀ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବା ଉଚିତ ।(୧୩୦ ଶବ୍ଦରୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ)

Or

ଅଥବା

Write a short note on events leading to formation of Odisha as a state on 01.01.1936 (130 words or less) : [4 marks]

୦୧.୦୧.୧୯୩୬ ରେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଏକ ରାଜ୍ୟ ଭାବରେ ଗଠନ କରିବା ର ଘଟଣାବଳୀ ଉପରେ ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଟିପ୍ପଣୀ ଲେଖନ୍ତୁ । (୧୩୦ ଶବ୍ଦରୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ) : [୪ ମାର୍କ]

Ans/ଉତ୍ତର :

27. Write a short note on causes and consequence of Paik Bidroh. (130 words or less)

ପାଇକ ବିଦ୍ରୋହର କାରଣ ଓ ପରିଣାମ ବିଷୟରେ ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଟିପ୍ପଣୀ ଲେଖନ୍ତୁ (୧୩୦ ଶବ୍ଦ ବା ତା'ଠାରୁ କମ୍) :

Or

ଅଥବା

Write a short note on major tribal uprisings against British in Odisha. (130 words or less) [4 marks]

ଓଡ଼ିଶାରେ ବ୍ରିଟିଶଙ୍କ ବିରୋଧରେ ହୋଇଥିବା ପ୍ରମୁଖ ଆଦିବାସି ବିଦ୍ରୋହଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଟିପ୍ପଣୀ ଲେଖନ୍ତୁ । (୧୩୦ ଶବ୍ଦରୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ) [୪ ମାର୍କ]

Ans/ଉତ୍ତର :

General issues of Environment and Climate Change

ପରିବେଶ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନର ସାଧାରଣ ପ୍ରସଙ୍ଗ

(୨୦ମାର୍କ) [20 marks]

28. Classify the following into renewable and non-renewable resources. [3 marks]

ନିମ୍ନଲିଖିତକୁ ନବୀକରଣଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ଅଣ-ନବୀକରଣଯୋଗ୍ୟ ସମ୍ବଳରେ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରନ୍ତୁ । [୩ ମାର୍କ]

Sl No କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	Sources ସମ୍ବଳ	Type (Renewable/Non Renewable) ପ୍ରକାର (ନବୀକରଣଯୋଗ୍ୟ/ଅଣ-ନବୀକରଣଯୋଗ୍ୟ)
i	Trees / ଗଛ	
ii	Fish / ମାଛ	
iii	Petroleum / ପେଟ୍ରୋଲିୟମ୍	
iv	Coal / କୋଇଲା	
v	Iron-ore / ଲୁହା ପଥର	
vi	Water / ଜଳ	

29. Name any six out of Eight National Missions created by Government of India to take forward India's National Action Plan on Climate Change. [3 marks]

ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଉପରେ, ଭାରତର ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନାକୁ ଆଗକୁ ନେବା ପାଇଁ, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ଆଠଟି ଜାତୀୟ ମିଶନ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି ଛଅଟିର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ । [୩ ମାର୍କ]

Sl No କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	Name of the Mission ମିଶନର ନାମ
i	
ii	

iii	
iv	
v	
vi	

30. Write the full form of following abbreviations : [2 marks]

ନିମ୍ନଲିଖିତ ସଂକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପ ଲେଖନ୍ତୁ : [୨ ମାର୍କ]

SI No କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	Abbreviations ସଂକ୍ଷେପ	Full Form ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପ
i	UNFCC ୟୁ ଏନ୍ ଏଫ୍ ସି ସି	
ii	IPCC ଆଇ ପି ସି ସି	
iii	COP-27 ସିଓପି-୨୭	
iv	ISA ଆଇ ଏସ୍ ଏ	

31. What has been India's contribution in percentage terms in cumulative global emissions for the period 1850-2019. [1 mark]

୧୮୫୦-୨୦୧୯ ଅବଧି ପାଇଁ ସମୁଦାୟ ବିଶ୍ୱ ନିର୍ଗମନରେ, ପ୍ରତିଶତ ହିସାବରେ ଭାରତର ଅବଦାନ କେତେ ରହିଛି ? [୧ ମାର୍କ]

Ans/ଉତ୍ତର :

32. Mention the target year as per India's Nationally Determined Contribution (Updated August-2022) for the following parameters. [3 marks]

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମାନଦଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ଭାରତର ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅବଦାନ (ଅଦ୍ୟତନ ଅଗଷ୍ଟ-୨୦୨୨) ଅନୁଯାୟୀ, ଲକ୍ଷ୍ୟ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକ ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ । [୩ ମାର୍କ]

Sl No କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	Parameters ମାନଦଣ୍ଡ	Target Year ଲକ୍ଷ୍ୟ ବର୍ଷ
i	Pledge Net Zero year ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ନେଟ୍ ଜିରୋ ବର୍ଷ	
ii	40% of Installed Electric Capacity from non-fossil fuels by year ସ୍ଥାପିତ ବିଦ୍ୟୁତ କ୍ଷମତାର ୪୦%, ଅଣ-ଜିବାଶ୍ମ ଇନ୍ଧନରୁ ଜାତ ହେବା	

33. Name four minerals critical for producing electric vehicles and batteries and harnessing solar power and wind energy. [2 marks]

ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଯାନ, ବ୍ୟାଟେରୀ ଉତ୍ପାଦନ, ସୌର ଶକ୍ତି ଏବଂ ପବନ ଶକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଚାରିଟି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ । [୨ ମାର୍କ]

Sl No କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	Name of the Minerals ଖଣିଜଗୁଡ଼ିକର ନାମ
i	
ii	
iii	
iv	

34. Fill in the blanks : [6 marks]

ଖାଲି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ପୂରଣ କରନ୍ତୁ : [୬ ମାର୍କ]

(a) Ozone depletion refers to the phenomenon of reductions in the amount of ozone in the ________________ layer of the atmosphere.

ଓଜୋନ୍ କ୍ଷୟ ବାୟୁମଣ୍ଡଳର ________________ ସ୍ତରରେ ଓଜୋନ୍ ର ମାତ୍ରା ହ୍ରାସ ର ଘଟଣାକୁ ବୁଝାଏ ।

(b) Since the Ozone layer prevents most harmful wavelengths of ultraviolet light from passing through the Earth's atmosphere, observed and projected decreases in ozone have generated worldwide concern. This led to the adoption of ________________ ________________ in the year 1987, banning the use of chlorofluorocarbon (CFC) compounds, as well as other ozone depleting chemical such as carbon tetrachloride, trichloroethane (also known as methyl chloroform), and bromine compounds known as halons.

ଯେହେତୁ ଓଜୋନ୍ ସ୍ତର, ପୃଥିବୀର ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଦେଇ ଅଲଟ୍ରାଭାୟୋଲେଟ୍ ଆଲୋକର ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷତିକାରକ ତରଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାରୁ ରୋକିଥାଏ, ତେଣୁ ଓଜୋନ୍ ରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଏବଂ ଅନୁମାନିତ ହ୍ରାସ, ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଚିନ୍ତା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଏହା ଯୋଗୁଁ ୧୯୮୭ ମସିହାରେ ________________ ________________ କୁ ଗ୍ରହଣ କରାଗଲା, ଯେଉଁ ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଲୋରୋଫ୍ଲୋରୋକାର୍ବନ (ସି ଏଫ୍ ସି) ଯୌଗିକ ତଥା କାର୍ବନ ଟେଟ୍ରାକ୍ଲୋରାଇଡ, ଟ୍ରାଇକ୍ଲୋରୋଥେନ୍ (ମିଥାଇଲ କ୍ଲୋରୋଫର୍ମ ନାମରେ ମଧ ଜଣାଶୁଣା) ଏବଂ ବ୍ରୋମିନ ଯୌଗର ବ୍ୟବହାର ଉପରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଲଗାଯାଇଥିଲା ।

(c) Global warming is a gradual increase in the average temperature of the earth's lower atmosphere as a result of the increase in greenhouse gases since the Industrial Revolution. Much of the recent observed and projected global warming

is human-induced. It is caused by man-made increases in carbon dioxide and other ________________ ________________ through the burning of ________________ ________________ and deforestation

ଶିଳ୍ପ ବିପ୍ଳବ ପରଠାରୁ ଗ୍ରୀନ୍‌ହାଉସ୍ ଗ୍ୟାସ ବୃଦ୍ଧି ଯୋଗୁଁ ପୃଥିବୀର ନିମ୍ନ ବାୟୁମଣ୍ଡଳର ହାରାହାରି ତାପମାତ୍ରା ଧୀରେ ଧୀରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ନିକଟରେ ଦେଖାଯାଇଥିବା ଏବଂ ଆକଳନ କରାଯାଇଥିବା ଗ୍ଲୋବାଲ ୱାର୍ମିଂ, ଅଧିକାଂଶ ମାନବ-ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ ଅଟେ । ମାନବ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ ________________ ________________ ଜାଳିବାରେ ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଁ କାର୍ବନଡାଇଅକ୍ସାଇଡ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ________________ ________________ ର ବୃଦ୍ଧି କାରଣରୁ ଏହା ହୋଇଥାଏ ।

(d) Government approved National ________________ Hydrogen Mission on January 4, 2023.

ଜାନୁୟାରୀ ୪, ୨୦୨୩ ରେ, ସରକାର ଜାତୀୟ ________________ ହାଇଡ୍ରୋଜେନ୍ ମିଶନ ଅନୁମୋଦନ କରିଛନ୍ତି ।

(e) In keeping with ambition to reduce carbon intensity of economy, Union Budget 2022-23 announced issue of Sovereign ________________ Bonds.

ଅର୍ଥନୀତିର କାର୍ବନ ତୀବ୍ରତା ହ୍ରାସ କରିବାର ଅଭିଳାଷକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, କେନ୍ଦ୍ର ବଜେଟ୍ ୨୦୨୨-୨୩ରେ, ସଭୋରେନ୍ ________________ ବଣ୍ଡ ଜାରି କରାଗଲା ।

■■■■■■■■■■■■■■■■

SEAL